

Ewaluacja pilotażu Programu Współdziałania

Informacje na temat celu i metodyki ewaluacji pilotażu Programu Współdziałania oraz etapów jej realizacji

 18.11.2025

Artykuł dostępny również w innych wersjach językowych:

[EN](#)

Pilotaż i ewaluacja Programu Współdziałania

Z publikacji OECD "Co-operative Tax Compliance: Building Better Tax Control Frameworks" wynika, że aby program typu cooperative compliance był skuteczny musi być dostosowany do potrzeb, możliwości i oczekiwań zarówno administracji, jak i podatników w danym państwie. Dlatego istotą wdrożenia programu cooperative compliance jest jego dostosowanie do społeczno-gospodarczego kontekstu w danym kraju.

W związku z powyższym, w celu weryfikacji prawidłowości dostosowania wdrożonego w Polsce programu cooperative compliance do polskiego ustroju prawnego oraz warunków społeczno-gospodarczych, Ministerstwo Finansów podjęło decyzję o konieczności przeprowadzenia pilotażu Programu Współdziałania oraz jego ewaluacji.

Pilotaż przewidziany został początkowo, w przepisach wdrażających Program, na 3 lata, a następnie wydłużony do 5 lat. Dodatkowo, przepisy przejściowe przewidywały możliwość ograniczenia do dwudziestu liczby podmiotów biorących udział w Programie.

Mając na uwadze konieczność przeprowadzenia ewaluacji pilotażu Programu przez profesjonalny i niezależny podmiot, Ministerstwo Finansów zwróciło się z wnioskiem do Komisji Europejskiej (KE) o wybór takiego podmiotu i sfinansowanie realizacji tej ewaluacji w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego. Wniosek ten został pozytywnie rozpatrzony. W konsekwencji na zlecenie KE ewaluacja pilotażu Programu Współdziałania została przeprowadzona przez Akademię Leona Koźmińskiego (ALK), w ramach projektu "Rozwój wdrożonego w Polsce programu cooperative compliance". W ramach tego projektu w latach 2021-2023 zostały przeprowadzone badania jakościowe i ilościowe wśród podatników i innych interesariuszy Programu. Na podstawie przeprowadzonych badań ALK dokonała obiektywnej oceny funkcjonowania Programu Współdziałania oraz wskazała mocne i słabe strony Programu Współdziałania oraz elementy wymagające usprawnienia.

Z przeprowadzonej ewaluacji pilotażu Programu Współdziałania ALK w 2024 r. sporządziła raport końcowy, który opublikowany został na stronie Komisji Europejskiej.

Wyniki ewaluacji Programu zostały również zaprezentowane i omówione podczas konferencji zorganizowanej na ALK w lutym 2024 r.

Jako elementy wymagające usprawnienia wskazano m.in. na konieczność:

- wdrożenia lepszej promocji Programu, ponieważ wiele podmiotów w ogóle nie wie o jego istnieniu,
- usprawnienia procesu aplikowania do Programu (audytu wstępnego) oraz
- rozszerzenia Programu na grupy kapitałowe.

Prace nad rozwojem Programu Współdziałania

W odpowiedzi na oczekiwania podatników wynikające z ewaluacji, w 2024 r. wprowadzono istotne zmiany w procesie aplikacyjnym do Programu Współdziałania. Prace koncepcyjne nad tymi usprawnieniami odbywały się we współpracy z biznesem, w ramach konsultacji podatkowych.

W wyniku tych konsultacji, w celu ułatwienia firmom przystąpienia do Programu, opracowano model oceny poziomu dojrzałości RWNP. Model ten, oparty na pięciostopniowej skali dojrzałości, daje przedsiębiorstwom narzędzie do przeprowadzenia obiektywnej samooceny jakości RWNP. Umożliwia to przedsiębiorcom lepsze zrozumienie, jak rozwijać swoje procedury podatkowe oraz skuteczniej zarządzać ryzykiem podatkowym. Model nie tylko wskazuje konkretną ścieżkę rozwoju RWNP, ale również zapewnia przejrzystość zasad oceny, określając minimalne wymagania jakościowe, które muszą zostać spełnione przez uczestników Programu.

Dodatkowo opracowano również „Wskazówki i dobre praktyki w zakresie RWNP”. Dokument ten zawiera praktyczne wskazówki i przykłady, jak przedsiębiorcy mogą skutecznie implementować odpowiednie procesy, procedury i narzędzia w zakresie zarządzania funkcją podatkową.

W toku ewaluacji rozszerzenie Programu na grupy kapitałowe zostało wskazane jako kluczowy warunek dalszego rozwoju Programu. Obecnie Program skierowany jest jedynie do największych podatników, którzy mogą zawrzeć umowę o współdziałanie wyłącznie indywidualnie. W konsekwencji nawet jeśli w grupie jest kilka podmiotów posiadających przychody powyżej 50 mln euro – to nie mają one możliwości wystąpienia ze wspólnym wnioskiem o zawarcie umowy. W związku z tym podmioty gospodarcze wchodzące w skład grup kapitałowych mimo, że kierują się wspólną strategią podatkową i jednolitym systemem zarządzania funkcją podatkową – mogą uczestniczyć w Programie wyłącznie indywidualnie.

Dlatego też zwiększenie dostępności Programu Współdziałania oraz dopasowanie go do potrzeb przedsiębiorców, w tym działających w grupach kapitałowych – to główne wyzwanie, z którym aktualnie mierzy się Ministerstwo Finansów.